

Ceisiadau gan ddirprwyon cyfredol

Efallai y ceir amgylchiadau pan nad oes gan ddirprwyon cyfredol ddigon o awdurdod o dan eu gorchymyn llys i gyflawni rhai swyddogaethau. Er enghraifft, efallai y bydd angen iddynt werthu cartref yr unigolyn heb alluedd (y cyfeirir ato fel 'P'), ac efallai nad yw eu gorchymyn gwreiddiol yn cynnwys darpariaeth iddynt wneud hynny. Neu efallai fod eu gorchymyn yn cynnwys cyfyngiadau ynghylch faint o arian y gall y dirprwy ei dynnu o gynilion neu gyfrif cadw P, neu gyfrif gyda Swyddfa Cronfeydd y llys, ac efallai y bydd y dirprwy angen i'r cyfyngiadau gael eu newid.

Yn y fath amgylchiadau, efallai y bydd yn rhaid gwneud cais i'r Llys Gwarchod un ai am orchymyn newydd neu orchymyn atodol sy'n rhoi pwerau newydd neu amrywiol i'r dirprwy.

Bwriad y nodyn canllaw hwn yw rhoi cyngor clir a syml i ddirprwyon cyfredol am sut i wneud y fath gais. Mae'r llys hefyd yn cyhoeddi Cyfarwyddyd Ymarfer 9D sy'n fwy manwl ac sydd ar gyfer gweithwyr proffesiynol ond fe all fod o gymorth i ddirprwyon lleig a phroffesiynol. Mae hwn hefyd yn rhoi cyngor i Atwrneiod sy'n gweithredu o dan Atwrneiaeth. Atgynhyrchir y Cyfarwyddyd Ymarfer hwn yn llawn ar ddiwedd y nodyn canllaw hwn ac mae'n cynnwys enghreifftiau o sefyllfaoedd gwahanol ac a fydd cais yn addas.

Mae'r gorchymynion cyfredol ar gyfer dirprwyon a roddir gan y llys yn eithaf eang o ran y pwerau y maent yn eu rhoi i ddirprwyon. Felly fe ddylech ystyried a oes angen ichi wneud cais neu a oes gennych chi eisoes y pŵer i weithredu o dan delerau eich gorchymyn llys presennol. Os nad ydych yn siŵr a yw eich gorchymyn yn gadael ichi gyflawni rhai swyddogaethau, dylech geisio cyngor yn y lle cyntaf gan Swyddfa'r Gwarcheidwad Cyhoeddus ar 0300 456 0300.

Pa wybodaeth a ffurflenni y mae angen imi eu darparu?

Rhaid gwneud ceisiadau drwy lenwi ffurflen COP1, ynghyd ag unrhyw dystiolaeth i ategu'r cais ar ffurflen COP24 Datganiad Tyst. Ond, nid yw Atodiadau A a B i ffurflen COP1 (e.e. ffurflenni COP1A a COP1B) yn ofynnol nac ychwaith ffurflen COP3 asesiad o alluedd.

Ar ffurflen COP24, bydd y llys angen y wybodaeth sylfaenol ganlynol:

- Copi o'r gorchymyn cyfredol yn penodi dirprwy (atodwch gopi i'r ffurflen COP24).
- Cyfanswm blynyddol holl incwm P (yn fras) o bob ffynhonnell gan gynnwys pensiynau, blwydd-daliadau, budd-daliadau nawdd cymdeithasol, dididendau o fuddsoddiadau, llog ar unrhyw gynilion, ac unrhyw incwm rhent o eiddo tirol.
- Crynodeb o holl asedau cyfalaf cyfredol P gan gynnwys balansau unrhyw gyfrifon banc a chymdeithas adeiladu, gwerth unrhyw stociau a chyfranddaliadau neu fuddsoddiadau eraill, unrhyw arian sydd wedi'i roi yn Swyddfa Cronfeydd y Llys, ac unrhyw arian sy'n cael ei ddal gan y dirprwy.
- Manylion unrhyw eiddo tirol (tŷ neu dir) y mae'n berchen arno gan gynnwys gwerth presennol yr eiddo ar y farchnad ac a yw'n wag neu'n cael ei rentu. Dylech hefyd ddweud wrth y llys os yw'n fwriad i naill ai werthu neu rentu'r eiddo.

Sylwer Os yw P yn berchen ar dŷ neu dir ar y cyd â pharti arall, ni chaiff dirprwy ddelio â'r gwerthiant o dan orchymyn dirprwy cyffredin. Yn ôl rheolau'r llys rhaid gwneud cais ar wahân i benodi ymddiriedolwyr newydd i ddelio ag unrhyw werthiant. Felly, os yw eiddo tirol mewn cydberchnogaeth i gael ei werthu, bydd yn rhaid gwneud cais ar wahân i'r llys o dan Ddeddf Ymddiriedolwyr 1925. Gofynnwch am gopi o COP GN2 (Nodyn canllaw ar werthu eiddo tirol y mae mwy nag un yn berchen arno) os oes angen ichi wneud cais o'r fath.

- Cost flynyddol gofal P, ac unrhyw eitemau rheolaidd eraill o wariant mawr.
- Lefel bresennol y warchodaeth (y 'bond gwarchodaeth') a osodwyd gan y llys a chadarnhad bod yr holl breimiymau wedi cael eu talu hyd yma.
- Disgrifiad byr o'r amgylchiadau sydd wedi arwain at wneud y cais

Heb y wybodaeth uchod, efallai na fydd y llys yn gallu prosesu'ch cais a fydd yn arwain at oedi tra mae'r llys yn disgwyl yr wybodaeth ychwanegol.

A oes angen imi gyflwyno hysbysiad o'r cais i unrhyw un?

Yn wahanol i geisiadau cyntaf safonol i'r llys, gellir gwneud y math yma o gais **heb** gyflwyno'r ffurflen gais i unrhyw un a heb hysbysu neb bod y cais wedi cael ei wneud, gan gynnwys P, yr unigolyn heb alluedd.

Ond, ar ôl ystyried y cais, efallai y bydd y llys yn penderfynu y dylid hysbysu pobl eraill am y cais a'u bod yn cael cyfle i ymateb. Yn y cyfryw achos, byddwn yn ysgrifennu atoch i ddweud i bwy y dylid cyflwyno'r cais neu eu hysbysu am y cais a'r ffordd y maent i'w hysbysu neu gael eu cyflwyno.

Hawl ailystyried

Pan wneir y cais a phan gyhoeddir gorchymyn ar ôl hynny heb i neb gael ei hysbysu a heb wrandawriad, gall P, unrhyw barti neu unrhyw un y mae'r gorchymyn yn effeithio arnynt wneud cais i'r llys cyn pen 21 diwrnod ar ôl cael eu cyflwyno â gorchymyn y llys, i'r gorchymyn gael ei ailystyried. Rhaid gwneud cais i orchymyn gael ei ailystyried drwy feilio ffurflen COP9 hysbysiad o gais yn unol â Rhan 10 Rheolau'r Llys Gwarchod.

Fydd rhaid i mi dalu ffi?

Bydd ffi ymgeisio o £400 i'w thalu pan fyddwch yn gwneud cais o'r fath. Dylid gwneud sieciau'n daladwy i 'Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EM' (neu 'HMCTS'). Fel dirprwy, byddwch fel arfer yn gallu cael y ffi yn ôl o gronfeydd arian P.

Mae polisi dileu ffioedd ac esemptiad rhag talu ffioedd yn berthnasol i ffioedd y llys. I gael rhagor o fanylion, darllenwch lyfryn COP44 (Fees, exemptions and remissions) a gellir lawrlwytho copi ohono oddi ar y we yn www.gov.uk, chwiliwch am 'Court of Protection'.

Cysylltu â ni

I gael rhagor o wybodaeth, arweiniad neu ffurflenni ewch i wefan Gov.uk ar gyfer ffurflenni'r llys a llenyddiaeth arall. Ewch i www.gov.uk a chwilio am 'Court of Protection'.

Gallwch hefyd gysylltu â Gwasanaeth Ymholiadau'r Llys Gwarchod drwy ffonio 0300 456 4600, neu drwy e-bostio courtprotectionenquiries@hmcts.gsi.gov.uk

Sylwer: mae llinellau ffôn y Gwasanaeth Ymholiadau'n gallu bod yn brysur iawn. Felly, os nad yw eich cwestiwn yn un brys efallai y byddai'n well gennych ei e-bostio atom. Anelwn at ymateb i chi cyn pen 3 diwrnod gwaith.

CYFARWYDDYD YMARFER – SUT I GYCHWYN ACHOS

Mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn ategu Rhan 9 o Reolau'r Llys Gwarchod 2007

CYFARWYDDYD YMARFER D – CEISIADAU GAN DDERBYNWYR (DONEES), ATWRNEIOD A DIRPRWYON SYDD EISOES WEDI'U PENODI YNG NGHYSWLLT EIDDO A MATERION P

Cyffredinol

1. Mae Rheol 71 yn caniatáu i gyfarwyddyd ymarfer wneud darpariaeth ychwanegol neu wahanol mewn perthynas â cheisiadau penodol.

Ceisiadau y mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn berthnasol iddynt

2. Mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn berthnasol i geisiadau:
 - (a) a wneir gan unigolyn sydd wedi'i benodi i weithredu fel dirprwy ar ran P, neu gan atwrnai o dan atwrneiaeth barhaus gofrestredig neu dderbynnydd (donee) atwrneiaeth arhosol;
 - (b) sy'n ymwneud â phwerau a dyletswyddau'r ceisydd fel dirprwy, atwrnai neu dderbynnydd, mewn cysylltiad â gwneud penderfyniadau ynghylch eiddo a materion P;
 - (c) lle mae'r ceisydd yn rhesymol ystyried nad yw'r gorchymyn a geisir yn debygol o fod yn arwyddocaol i ystâd P neu i unrhyw rai o fuddiannau eraill P; a
 - (d) lle mae'r ceisydd yn gwybod, neu'n credu'n rhesymol, nad yw'n debygol y bydd unrhyw wrthwynebiadau i'r cais y mae'n bwriadu ei wneud.
3. Dim ond os nad oes gan y dirprwy, yr atwrnai neu'r derbynnydd yr awdurdod i wneud y penderfyniad neu benderfyniadau dan sylw y ceir gwneud ceisiadau gan ddefnyddio'r drefn yn y cyfarwyddyd ymarfer hwn.

Ceisiadau gan ddirprwyon a all fod yn addas ar gyfer y drefn a nodir yn y cyfarwyddyd ymarfer hwn

4. Dyma enghreifftiau o geisiadau gan ddirprwyon a all fod yn addas ar gyfer y drefn yn y cyfarwyddyd ymarfer hwn, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt:
 - (a) ceisiadau am daliadau rheolaidd o asedau P i'r dirprwy yng nghyswllt taliadau cydnabyddiaeth;
 - (b) ceisiadau i gael gwneud mân newidiadau'n unig i'r treuliau y gellir eu talu o ystâd P;
 - (c) ceisiadau i newid cyfnod cyfrifyddu;
 - (d) ceisiadau i bennu neu i newid yr amser ar gyfer cyflwyno cyfrif blynnyddol;
 - (e) ceisiadau'n ymwneud â gwerthu eiddo y mae P yn berchen arno, lle mae'r gwerthiant yn ddi-gynnen;
 - (f) ceisiadau am awdurdod i ddatgelu gwybodaeth am asedau, cyflwr iechyd neu amgylchiadau eraill P;
 - (g) ceisiadau i roi rhodd neu fenthyciad o asedau P, ar yr amod nad yw'r swm dan sylw yn ormodol o'i gymharu â maint ystâd P yn ei chyfanrwydd;
 - (h) ceisiadau i werthu neu ddelio mewn ffordd arall â buddsoddiadau P, ar yr amod nad yw'r swm dan sylw yn ormodol o'i gymharu â maint ystâd P yn ei chyfanrwydd;

- (i) ceisiadau i dderbyn swm sy'n ddyledus i P neu i dalu swm sy'n ddyledus gan P;
- (j) ceisiadau am awdurdod i wneud cais am grant profiant neu gynrychiolaeth, lle mai P fyddai'r sawl â'r hawl i'r grant petai ganddo alluedd;
- (k) ceisiadau yn ymwneud â phrydles neu roi tenantiaeth yng nghyswllt eiddo y mae P yn berchen arno;
- (l) ceisiadau i ryddhau arian i drwsio neu wella eiddo P;
- (m) ceisiadau i werthu dodrefn neu eiddo personol P;
- (n) ceisiadau i ryddhau cyfalaf i dalu treuliau gofal P;
- (o) ceisiadau i drefnu gorddrafft neu fenthyciad banc ar ran P;
- (p) ceisiadau i agor cyfrif banc ar ran P neu at ddibenion y ddirprwyaeth mewn banc preifat, banc nad yw wedi'i leoli yng Nghymru a Lloegr, neu mewn banc y mae amodau anarferol yn gysylltiedig â gweithrediad y cyfrif; a
- (q) ceisiadau i amrywio gorchymyn am warchodaeth a wnaed yn unol â rheol 200.¹

Ceisiadau gan atwrneiod neu dderbynwyr (donees) a all fod yn addas ar gyfer y drefn a nodir yn y cyfarwyddyd ymarfer hwn

5. Dyma rai enghreifftiau o geisiadau gan atwrneiod neu dderbynwyr a all fod yn addas ar gyfer y drefn yn y cyfarwyddyd ymarfer hwn, ond heb fod yn gyfyngedig iddynt -
- (a) ceisiadau am daliadau rheolaidd o asedau P i'r atwrnai neu'r derbynnydd yng nghyswllt taliadau cydnabyddiaeth;
 - (b) ceisiadau i roi rhodd o asedau P, ar yr amod nad yw'r swm dan sylw yn ormodol o'i gymharu â maint ystâd P yn ei chyfanrwydd;
 - (c) ceisiadau i awdurdodi gwerthu eiddo P i'r atwrnai neu'r derbynnydd, neu aelod o deulu P, yr atwrnai neu'r derbynnydd, ar ei werth iawn ar y farchnad, ac ar yr amod nad yw gwerth yr eiddo dan sylw ar y farchnad yn ormodol o'i gymharu â maint ystâd P yn ei chyfanrwydd;
 - (d) ceisiadau am awdurdod i gael copi o ewyllys P;
 - (e) ceisiadau i gymeradwyo rhyddhau ecwiti; ac
 - (f) ceisiadau am orchmynion i werthu yn unol â pharagraffau 8 a 9 o Atodlen 2 i'r Ddeddf.

¹ Er yr hyn a nodir ym mharagraff 9 y cyfarwyddyd ymarfer hwn, rhaid hysbysu'r Gwarcheidwad Cyhoeddus am gais o'r fath.

Ceisiadau nad ydynt yn addas ar gyfer drefn a nodir yn y cyfarwyddyd ymarfer hwn

6. Dyma enghreifftiau o geisiadau nad ydynt yn addas ar gyfer y drefn yn y cyfarwyddyd ymarfer hwn, ond heb eu cyfyngu iddynt:
- (a) ceisiadau i gael gwared â dirprwy;
 - (b) ceisiadau am awdurdodiad i gychwyn, parhau neu amddiffyn achos cyfreitha ar ran P;
 - (c) ceisiadau i setlo eiddo P, naill ai er budd P neu er budd eraill;
 - (d) ceisiadau i amrywio telerau ymddiriedolaeth neu ystâd y mae gan P fuddiant ynddynt;
 - (e) ceisiadau am godisil neu ewyllys statudol; ac
 - (f) ceisiadau i weithredu neu i roi'r gorau i weithredu busnes y mae P yn berchen arno, neu i ddiddymu partneriaeth y mae P yn aelod ohoni.
7. Nid yw cais sy'n debygol o gael ei wrthwynebu, neu y mae symiau mawr o arian yn gysylltiedig ag ef (o'i gymharu â maint ystâd P yn ei chyfanrwydd) yn addas ar gyfer y drefn a nodir yn y cyfarwyddyd ymarfer hwn.

Y drefn ar gyfer ceisiadau y mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn berthnasol iddynt

8. Rhaid gwneud ceisiadau drwy ffeilio ffurflen gais COP1, ynghyd ag unrhyw dystiolaeth i gefnogi'r cais. Ond, does dim rhaid ffeilio Atodiadau A a B o'r ffurflen gais, nac ychwaith y ffurflen asesiad o alluedd.
9. Er yr hyn a nodir yn rheolau 66 i 70, gellir gwneud ceisiadau y mae'r cyfarwyddyd ymarfer hwn yn berthnasol iddynt yn y lle cyntaf heb gyflwyno'r ffurflen gais i neb a heb hysbysu neb am y ffaith bod y cais wedi'i wneud.
10. Ar ôl ystyried y cais, efallai y bydd y llys yn penderfynu y dylid hysbysu pobl eraill am y cais a'u bod yn cael y cyfle i ymateb. Mewn achos o'r fath, bydd y llys yn rhoi cyfarwyddiadau ynghylch i bwy y dylid cyflwyno'r cais neu pwy a ddylai gael ei hysbysu am y cais a'r ffordd o gyflwyno neu hysbysu.
11. Gall y llys ddelio â'r cais heb wrandawriad a bydd yn rhoi cyfarwyddiadau ynghylch i bwy y dylid cyflwyno unrhyw orchymyn y bydd yn ei wneud.

Hawl ailystyried

12. Lle y penderfynir ar y cais heb i hysbysiad gael ei roi i unrhyw unigolyn neu heb wrandawriad, gall P, unrhyw barti neu unrhyw un y mae'r gorchymyn yn effeithio arnynt wneud cais i'r llys cyn pen 21 diwrnod ar ôl cael eu cyflwyno â gorchymyn y llys, i'r gorchymyn gael ei ailystyried.² Rhaid gwneud cais i orchymyn gael ei ailystyried drwy ffeilio ffurflen COP9 hysbysiad o gais yn unol â Rhan 10.

² Mae rheol 89 yn nodi'r drefn ar gyfer ceisiadau i ailystyried